	Nom i cognoms:	Nota:
	Grup: 3r d'ESO - Matèria: Geografia i Història	
	Comentaris:	

DOSSIER DE RECUPERACIÓ

CIÈNCIES SOCIALS - 3r D'ESO

1r BLOC: HISTÒRIA

1. Observa el següent eix cronològic i respon les preguntes que el segueixen:

a) Entre quines etapes es situa l'edat moderna?

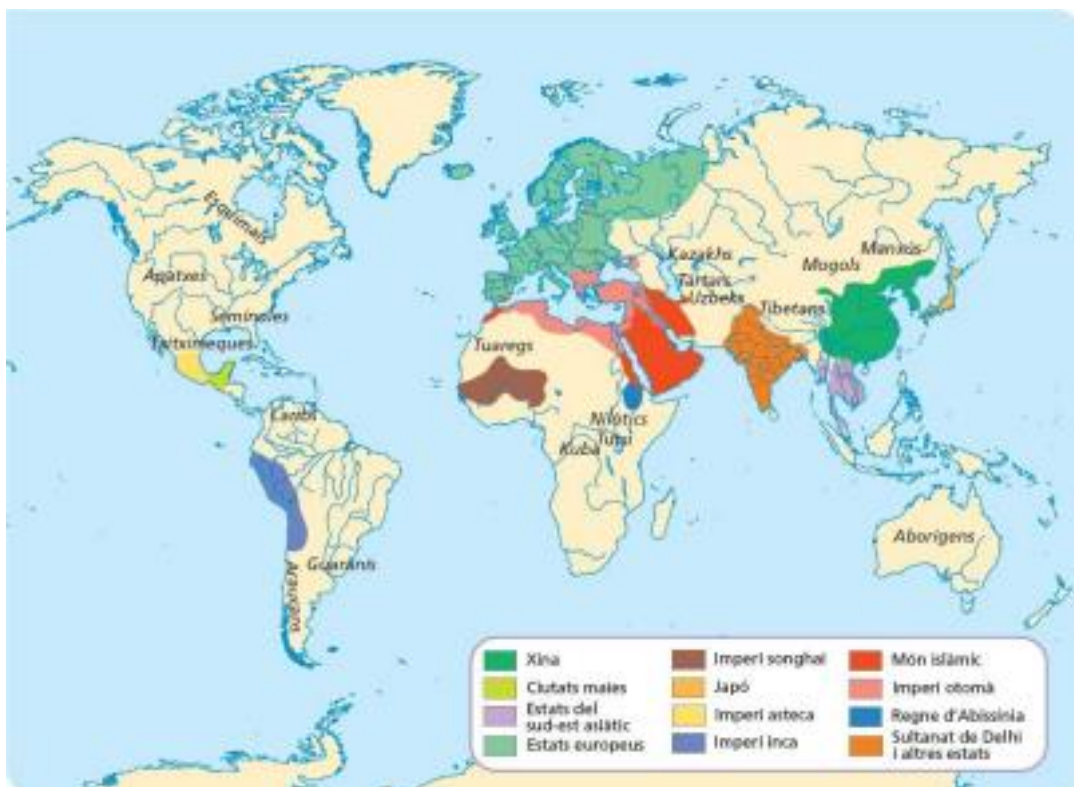
b) Quins fets històrics marquen el principi i final de l'edat moderna?

c) Calcula i indica quants anys dura l'edat moderna.

d) Indica en números romans quins segles inclou l'edat moderna.

e) Observa el mapa del món i fes una llista de les 10 civilitzacions que dominaven més territori del món i el continent al que es trobava cadascuna.

EL MÓN AL FINAL DEL S.XV

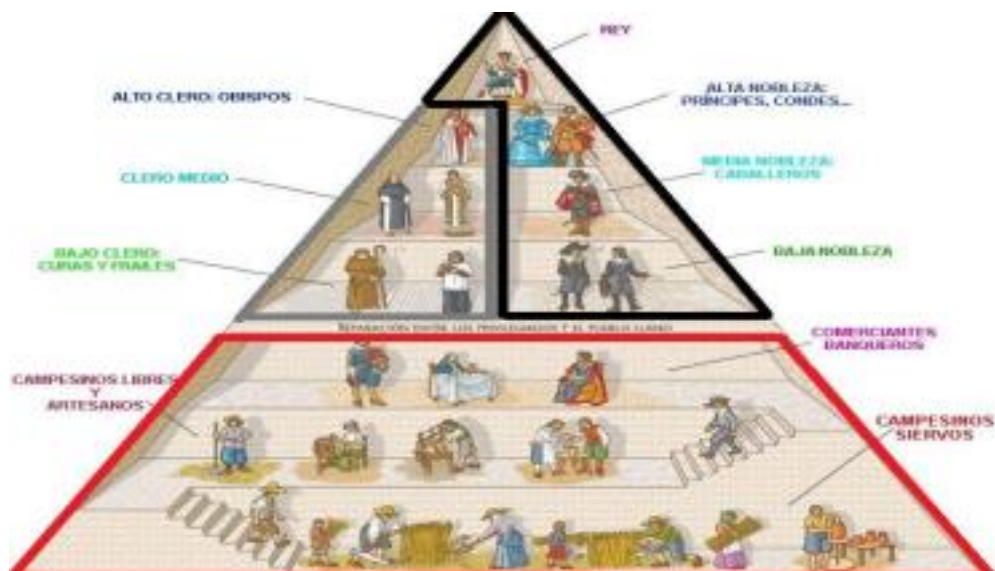
2. Explica, en poques paraules, el que representa el gràfic conceptual següent:

3. Mira amb atenció el següent vídeo: [“el nacimiento del Estado Moderno”](#) en 15 minuts a Youtube i respon les següents preguntes:

a) La societat dels s.XVI i XVII mantenia la divisió en estaments de l'edat mitjana. Classifica els següents grups socials en cadascun del estaments.

camperols – noblesa – clergat – serfs – burgesos – artesans – comerciants

PRIVILEGIATS (recapten impostos)

· Primer estat:.....

Segon estat:.....

NO PRIVILEGIATS (paguen els impostos als privilegiats)

· Tercer estat o poble pla:.....

b) Què era i en què consistia l'humanisme del renaixement?

- c) De cada un d'aquests personatges, explica:
- La seva relació amb els descobriments geogràfics.
 - El fet pel qual han passat a la història.

- d) Quins conflictes religiosos van tenir lloc? Quines conseqüències van tenir?

- e) Escriu a la taula següent les bases estudiades de cada doctrina:

DOCTRINA LUTERANA	DOCTRINA CALVINISTA

4. Llegeix el text, observa les imatges i respon les preguntes següents:

La mirada d'un humanista

Nicolau Copèrnic va néixer el 19 de febrer de 1473 a la ciutat de Thorn (avui Torun). L'any 1491 va ingressar a la Universitat de Cracòvia, on va començar a estudiar la carrera d'Humanitats, i al cap de poc es va traslladar a Itàlia per cursar Dret, Astronomia i Medicina.

Així, l'any 1497 va començar Dret canònic a la Universitat de Bolonya, l'any 1500 es va doctorar en Astronomia a Roma, i l'any 1501 va obtenir permís per estudiar Medicina a Pàdua (la universitat on va fer classes Galileu, gairebé un segle després).

Durant aquests anys va traduir del grec al llatí les cartes de l'historiador bizanti Teofilacte Simocatta (1509); va estudiar Finances, i l'any 1522 va escriure un memoràndum sobre reformes monetàries.

Va ser un gran estudiós dels autors clàssics i es va confessar gran admirador de Ptolemeu, l'*Almagest* del qual va estudiar a consciència. Després de molts anys va posar fi al seu gran treball sobre la teoria heliocèntrica.

Ràpidament van sorgir els seus detractors –els primers, Luter i Calvi–, que van aduir causes bíbliques; i l'any 1616, l'Església catòlica va incloure el treball en la llista de llibres prohibits.

L'obra de Copèrnic, tanmateix, va servir de base per elaborar el calendari gregorià actual; i perquè, més tard, Galileu, Brahe i Kepler possessin els fonaments de l'astronomia moderna.

<http://es.wikipedia.org> (modificat).

1

Firmament

Sol

Júpiter

Terra

Mart

Lluna

Venus

Mercuri

Saturn

Tràjectòries dels astres

Planeta

2

De Revolutionibus Orbium Coelestium

NICOLAI COPERNICI

1. L'obra mestra de Copèrnic, titulada *De Revolutionibus Orbium Coelestium*, es va publicar el 1543.

2. La teoria geocèntrica, exposada per Ptolemeu en el segle II en la seva obra *Almagest*, era la teoria astronòmica imperant a l'època. Segons aquesta, la Terra era el centre de l'univers.

a) Ordena en el temps, de més antics a més moderns, aquests esdeveniments citats en el text:

- 1-Memoràndum sobre reformes monetàries.
- 2-Començament d'una carrera d'Humanitats.
- 3-Doctorat en Astronomia.
- 4-Traducció de les cartes de Teofilacte.
- 5-Estudi de Medicina.
- 6-Estudi del Dret canònic.
7. Persecució dels treballs de Copèrnic per part de l'Església.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) En el text s'afirma que Copèrnic "es va confessar gran admirador" d'un altres astrònom. De quin? A quin segle va publicar l'esmentat autor la seva obra i com es deia?

5. Relaciona cada fet històric amb el regant corresponent:

Batalla de Lepant – Conquesta de Melilla – Germanies – Fundació de la Casa de Contractació – Comunitats – Expulsió dels jueus Pau d'Augsburg – Derrota de l'Armada Invencible.

REIS CATÒLICS	CARLES I	FELIP II

6. Digues quines d'aquestes afirmacions són vertaderes i quines no:

	La conquesta d'Amèrica va ser un procés lent perquè els espanyols no disposaven d'armes de foc.
	La conquesta es va basar en capitulacions.
	Francisco Pizarro va conquerir l'imperi asteca.
	Les capitulacions eren contractes en els quals la Corona autoritzava un capità a formar una expedició per conquerir un territori.
	El comerç amb les Índies era monopoli d'Aragó, mitjançant la casa de contractació de Catalunya.
	Hernán Cortés incorpora l'imperi inca a Castella.

7. Llegeix el text i contesta les preguntes que l'acompanyen:

Cristòfol Colom va néixer en 1451 a Gènova, una ciutat italiana. És sabut que en els primers anys de la seva vida ajudava al seu pare que va ser el teixidor. Quan tenia 14 anys va començar a navegar i quan als 22 anys va aparèixer a Portugal ja era un experimentat mariner. Va començar a viure i treballar a la ciutat de Lisboa. Una mica després Colón es va casar. El futur almirall va participar en molts viatges per la mar Mediterrània. També va viatjar a Anglaterra i Àfrica. Gràcies a aquests viatges Cristóbal Colón va rebre una experiència molt gran de mariner i geògraf.

En el segle XV els navegants van començar a buscar nous camins cap a Orient per a continuar comerciant amb els indis i altres pobles orientals perquè el camí a l'Índia era amenaçat. Els portuguesos que eren molt bons navegants, van decidir arribar a l'Índia donant la volta a les costes d'Àfrica. Cristòfol Colom també volia trobar el nou i més curt camí cap a l'Índia. Estudiant el mapa de les mars, li va ocórrer la idea del viatge per l'oceà Atlàntic. Entre els factors que van fer possible l'històric viatge de Colom va ser el gran progrés en la geografia i navegació: la idea que el món tenia forma esfèrica, l'ús de brúixola, el millorament de les cartes de navegació i construcció de vaixells oceànics.

a) Quan, a on va néixer Colom i en quina família?

b) A quina edat va començar la seva carrera de mariner?

c) Quan va aparèixer Colom a Portugal?

d) On va rebre Colom la seva experiència de mariner i geògraf?

e) Per què en el s.XV es buscaven els nous camins cap a Orient?

f) Com volien arribar a l'Índia els portuguesos?

g) Com va decidir arribar a l'Índia Colom?

h) Quins factors van fer possible el viatge de Colom?

8. Escolta la cançó [América sí](#) de Evelyn Cornejo a YouTube i digues si les següents afirmacions van ser conseqüències pels europeus o pels pobles precolombins:

- Van **expandir els seus imperis** fundant virregnats en els territoris conquerits i dominats
- Gràcies als **nous aliments i riqueses** descoberts, la **població va créixer** molt
- Van ser **sotmesos** i passar a formar part dels imperis colonials europeus
- Va **potenciar el seu comerç**, el centre del comerç va passar del Mediterrani a l'oceà Atlàntic. Ports com Sevilla o Lisboa guanyen protagonisme al món.
- Les seves religions, llengües i cultures van ser **substituïdes en el procés de colonització** per les dels imperis colonials castellà, portuguès, anglès o francès
- Va viure una **revolució cultural** a partir d'aquell moment històric degut al canvi de mentalitat que suposava la nova concepció d'un món esfèric, i va viure el Renaixement.
- Es calcula que **van morir dues terceres parts de la població**. Van ser substituïts per colons europeus i esclaus africans

Exemple: Van ser incorporats a les rutes comercials dels europeus, aquests es van apropiat de les seves mines, terres per cultivar

CONSEQÜÈNCIES DE L'ARRIBADA DE COOLOM A AMÈRICA A L'ANY 1492		
	Per als pobles precolombins	Per als estats europeus
POLÍTIQUES		
ECONÒMIQUES	Van ser incorporats a les rutes comercials dels europeus, aquests es van apropiat de les seves mines, terres per cultivar.	
DEMOGRÀFIQUES		
CULTURALS		

9. Associa cada personatge amb l'explicació que li correspongui:

A	Erasmus de Rotterdam	1	Iniciador de la reforma protestant
B	Guttemberg	2	Pensador humanista, autor de l'Elogi de la follia.
C	Copèrnic	3	Inventor del telescopi
D	Galileu Galilei	4	Inventor de la impremta de tipus mòbils.
E	Martí Luter	5	Científic que va elaborar la teoria heliocèntrica.

A	B	C	D	E

10. Defineix el concepte de monarquia autoritària i assenjala'n, pel cap baix, tres característiques:

11. Com s'anomena la reacció de l'Església catòlica contra els protestants? Assenjala, pel cap baix, tres característiques d'aquesta reacció.

12. Uneix els conceptes següents:

Uneix els esdeveniments següents amb el rei corresponent.

a) Rei executat per Oliver Cromwell.	1) Guillem III d'Orange.
b) Primer rei parlamentari d'Anglaterra.	2) Carles I d'Anglaterra.
c) Guerra dels Trenta Anys.	3) Carles II.
d) Mort de l'últim rei de la casa d'Àustria.	4) Felip IV.

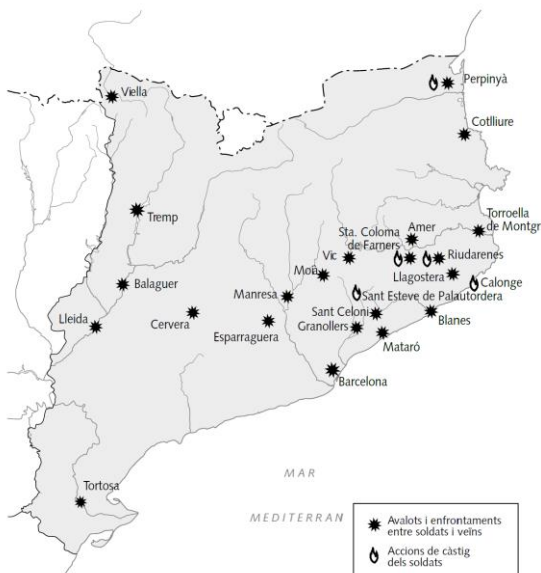
Relaciona els ministres amb els reis que van servir.

a) Duc de Lerma.	1) Lluís XIII de França.
b) Cardenal Mazzarino.	2) Felip IV d'Espanya.
c) Comte duc d'Olivares.	3) Lluís XIV de França.
d) Cardenal Richelieu.	4) Felip III d'Espanya.

13. Omple la taula:

Aspecte	França	Anglaterra	Espanya
Poders del rei			
Existència de favoritisme			
Influència de la noblesa			
Existia un parlament estatal?			
Funcions			
Es van unificar les lleis?			
Existien declaracions?			

14. Observa el mapa i el text i contesta les preguntes que els acompanyen:

La causa principal de l'enfrontament entre la població catalana i les tropes del rei d'Espanya va ser el menyspreu manifest de les constitucions del país, però van ser els abusos i la violència contra la població, conseqüència directa de la imposició de l'allotjament de les tropes, els que van provocar la reacció irada de la població contra els terços.

L'incident més greu va tenir lloc a Santa Coloma de Farners. La revolta dels vilatans va provocar una resposta brutal de les tropes: la vila va ser saquejada i incendiada. La notícia va córrer i la reacció de les contrades sotmeses a allotjament va ser immediata. La revolta pagesa va ser l'antecedent immediat de la revolta política de l'any 1640.

Localitats on es van produir incidents provocats per l'allotjament de les tropes.

- Per què es van produir enfrontaments entre els veïns i els soldats dels terços?
- Quin és el marc històric general en què es van produir aquests incidents?
- Qui era rei d'Espanya en aquells moments?
- Els enfrontaments van ser generals o molt localitzats? Raona la resposta.
- Quin romanç popular narra els fets sobre els quals tracta el text?
- Què va passar a Barcelona quan van arribar les notícies del que estava succeint al territori amb l'allotjament dels terços?

2n BLOC: GEOGRAFIA

1. Defineix breument població activa i taxa d'activitat:

2. Digues si aquestes afirmacions són vertaderes o falses i en aquest cas, corregeix l'afirmació just a l'espai de sota.

	Al sistema socialista es produeix segons la llei de l'oferta i la demanda.
	El sistema capitalista combina la lliure competència i l'actuació estatal.
	En el sistema socialista l'Estat planifica l'economia.
	En el sistema mixt coexisteixen empreses privades i públiques

3. Llegeix aquestes definicions i després respon a les preguntes següents:

ACRÒNIM: Sigla que es pronuncia com una paraula, com, per exemple, TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) o sida (síndrome d'immunodeficiència adquirida).

PAÍS EMERGENT: És aquell que té una economia dinàmica i en creixement.

a) Els països d'economia emergent se solen agrupar en blocs, coneguts per un acrònim format per la primera lletra del nom de cada país membre en anglès. - Mira el mapa i indica quins països componen el bloc conegut com a BRICS.

-Els països MINT són Mèxic, Indonèsia, Nigèria i Turquia. Situa'ls al mapa següent:

4. Llegeix el text següent i respon:

Les activitats del sector primari

L'alimentació és una de les necessitats bàsiques de l'ésser humà. Per això, obtenir els recursos necessaris per alimentar-se ha estat una prioritat al llarg dels segles i l'eradicació de la fam a la Terra constitueix un dels grans reptes actuals.

El **sector primari** inclou les activitats que proporcionen **recursos bàsics o primaris**, és a dir, que s'obtenen directament de la natura. Aquestes activitats són l'**agricultura**, la **ramaderia**, la **pesca** i l'**explotació forestal**.

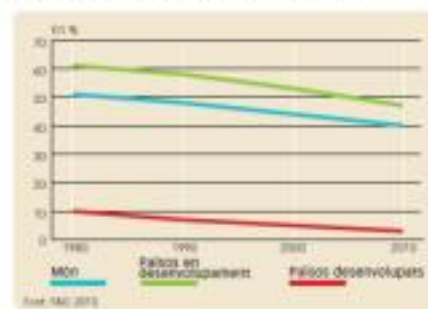
De totes, l'agricultura és sens dubte la més important, i gran part de la població mundial en depèn per sobreviure.

Als països en vies de desenvolupament l'agricultura impulsa l'economia i això suposa sovint una limitació important, però cal tenir en compte que molt pocs països desenvolupats han experimentat un creixement econòmic sense una revolució agrícola prèvia.

La situació actual del sector primari

La població mundial dedicada al sector primari suposa el **40% del total de la població activa**, un percentatge important però que **disminueix progressivament** a favor d'altres sectors econòmics (1).

1. POBLACIÓ OCUPADA EN EL SECTOR PRIMARI

Actualment, la importància del sector primari a Espanya s'ha reduït pel que fa a la **població ocupada (4,2%)** i l'**aportació al PIB (2,7%)**

a) Indica les activitats del sector primari que representen les imatges a continuació:

			
1.	2.	3.	4.

b) Per què creus que el text diu que l'agricultura és l'activitat més important?

c) Observa el gràfic, és igual d'important el sector primari als països en desenvolupament que als països desenvolupats? Per què?

d) Quina importància té el sector primari a Espanya?

5. Llegeix la següent notícia i respon el qüestionari.

LA NAIMA

La Naima no suporta l'olor dels maduixots, li recorda les terribles condicions de treball a canvi d'un sou miserable. L'olor la persegueix enganxada a la roba. La sent a les mans fins i tot després de rentar-se amb sabó i fregar amb un fregall sota les ungles...

La Naima té 15 anys i és una de les prop de vint mil treballadores marroquines que treballen en la indústria del maduixot en condicions lamentables. Es tracta d'una indústria milionària que conrea finques molt extenses, que els darrers anys han multiplicat la producció al Marroc per exportar al voltant de cent mil tones anuals, sobretot a la Unió

Europea. Utilitzen **fertilitzants inorgànics i pesticides** per a les plagues, l'objectiu es treure el màxim rendiment de l'explotació.

La majoria de les empreses que inverteixen al Marroc són estrangeres, busquen mà d'obra barata per reduir costos estalviant en els salaris dels treballadors. La majoria de les treballadores tenen entre 13 i 25 anys, i a les 10 o 12 hores de feina als camps i a les fàbriques, dretes, sense poder parlar entre elles, sotmeses a pressió i als crits dels capatassos i als assetjaments sexuals, s'hi ha d'afegir una o dues hores de trasllat diàries...

a) La Naima treballa en un latifundi o en un minifundi? És d'agricultura intensiva o extensiva? Defineix-los.

b) Quin tipus d'agricultura representa l'explotació agrícola on treballa? Per què?

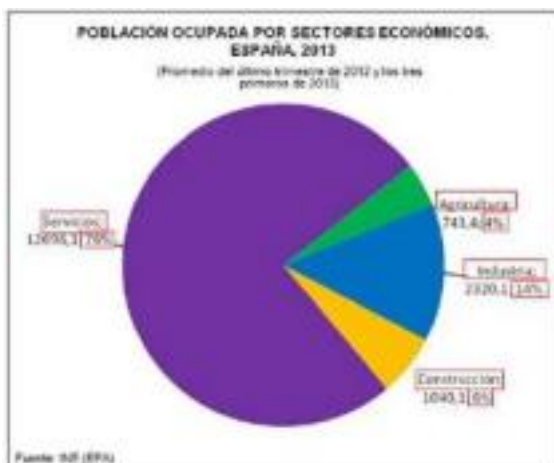
b) Com són les condicions laborals amb les que treballa la Naima?

c) Explica amb les teves paraules quins impactes genera aquest tipus d'agricultura en el medi ambient?

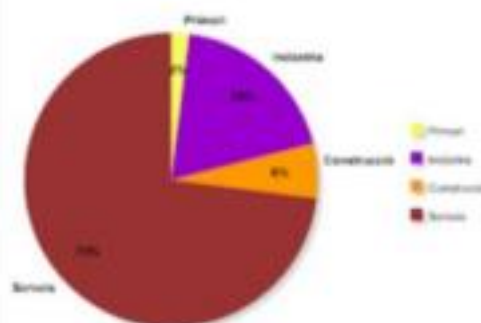
6. Llegeix el text, subratlla les idees principals i respon la pregunta.

El sector secundari avui

Si el sector primari és el més important perquè aglutina les activitats amb les quals s'extreuen els recursos naturals com els aliments, fusta, aigua, energia, minerals, etc. que necessitem per sobreviure o per poder produir béns materials, el sector secundari és un **sector estratègic**. Aquest sector agrupa les activitats que **transformen** recursos naturals o altres matèries primeres per crear, assemblar o instal·lar **productes materials** ja siguin objectes, mobles, dispositius electrònics, edificis, vies de comunicació, instal·lacions de calefacció, etc. per posar alguns exemples. Les seves activitats principals són: la **producció d'energia**, la **indústria de béns d'equip** per a empreses (maquinària, materials, etc.), la indústria de **béns de consum** (productes que es venen en gran quantitat als consumidors, per exemple: cotxes, ordinadors, mòbils, hamburgueses), la indústria **tèxtil**, la **química** la **construcció** i l'**artesania**. De totes aquestes activitats, la més important és la **indústria**, però aquesta no té la mateixa presència o importància a tots els països del món o territoris d'un país. Per exemple, mentre a Catalunya la indústria dóna feina al 19% de la població ocupada o que treballa, en el conjunt d'Espanya no arriba al 14%.

Població ocupada per sectors a Catalunya

Aquestes **desigualtats territorials** són a raó a que la indústria es **localitza** allà on els empresaris veuen **oportunitats o facilitats** com:

1. **Bones comunicacions** per carretera, ferrocarril o ports per distribuir ràpidament els productes i rebre les matèries primeres.
2. La **proximitat al mercat** de consumidors, si es gran garanteix vendre el producte.
3. La **disponibilitat de mà d'obra** (treballadors/es) barata si el producte és simple, o de mà d'obra qualificada si el producte requereix alta tecnologia, estarà a prop de grans nuclis de població.

3. La **proximitat a altres empreses** amb les que poden intercanviar productes o serveis o compartir infraestructures o vies de comunicació que els governs construïran si hi ha un nombre suficient de fàbriques en el mateix lloc. També la proximitat a **universitats** ofereix oportunitat d'**innovació**.
4. El **preu del sòl**, és a dir, el que costa la nau industrial, la superfície que ocupa... Malgrat la importància estratègica de la indústria aquesta no deixa de tenir **problemes** com qualsevol activitat humana, actualment la gran diferència en les condicions laborals i de vida al món permet l'existència d'una gran concentració a països en vies de desenvolupament, mentre els països desenvolupats com els EUA, la Unió Europea, Japó o Austràlia, perden indústria.

a) Indica les activitats del sector secundari que representen les imatges a continuació:

	
1.	2.
	
3.	4.
	
5.	6.

7. Mira el següent reportatge *Para la Industria es más fácil producir fuera de España* i respon les preguntes del qüestionari:

- a) Què ha passat amb les fàbriques que el reporter coneixia quan treballava allà?

- b) Defineix el procés de desindustrialització. Si no ho saps, busca la definició a Internet i explica-ho amb les teves paraules.

- c) Quin percentatge de l'economia depenia de la indústria abans? i ara?

- d) Observa el document que segueix a continuació i respon per què les empreses tanquen les fàbriques als països desenvolupats i les porten als països en vies de desenvolupament?

Document 1. Comparació de les condicions laborals a la indústria tèxtil

Països en vies de desenvolupament	Condicions laborals a Espanya
-Salaris inferiors als 100euros al mes. - Una gran diferència entre el salari mínim legal i el salari digne mínim estimat. -Tallers clandestins subcontractats per les multinacionals on es dona el treball infantil. -Condicions laborals superiors a les 16 hores al dia.	-Salari mínim legal 965euros al mes (des de 2021). -Inspeccions del ministeri de treball si els treballadors ho demanen. -Els treballadors i treballadores s'organitzen en sindicats per defensar els seus drets. -Dret a vaga del treballadors i treballadores. -Indemnització en cas d'acomiadament.

- e) Busca la definició del concepte **BALANÇA COMERCIAL** i defineix-lo amb les teves paraules:

8. Turisme, societat i medi ambient. Llegeix el següent text i respon a les preguntes:

L'impacte del turisme

Les activitats turístiques generen un gran moviment de persones entre diferents països i regions de tot el món. Actualment, en només unes hores d'avió es pot arribar al racó més recòndit del planeta. És evident que una activitat d'aquesta magnitud té uns impactes sobre els territoris on es desenvolupa amb més intensitat. Aquests impactes o conseqüències poden ser positius o negatius.

Impactes econòmics

L'impacte del turisme en l'economia dels països receptors sol ser molt positiu. En primer lloc, genera molts **ingressos** i contribueix a crear **llocs de treball**. A més, dinamitza altres sectors econòmics, com ara el comerç, els transports, la restauració, l'hoteleria i la construcció. [Fonts 26 i 27] Com a aspectes negatius, cal destacar que afavoreix l'**especulació del sòl**, pot provocar **desequilibris territorials** i és una activitat sensible a les **fluctuacions de l'economia**.

Impactes socials i culturals

L'activitat turística afavoreix el coneixement d'altres territoris i el contacte amb societats i costums diferents. Sovint influeix positivament en la recuperació i la **conservació del patrimoni històric i artístic** dels llocs visitats, tot i que un excés de visitants pot fer que se superi el lílindar de benestar de la població resident. [Fonts 28 i 29]

Impactes ambientals

Les conseqüències del turisme sobre el medi natural són majoritàriament negatives. Als llocs més visitats hi ha un augment del consum de recursos naturals i s'accentuen la **contaminació atmosfèrica, acústica i de l'aigua** i la **producció de residus**. A més, la **modificació dels paisatges** a causa de la construcció d'infraestructures d'allotjament, com ara hotels i urbanitzacions, provoca la pèrdua dels seus valors naturals i una marcada despersonalització. [Fonts 30 i 31] Es fa necessari tendir cap a models de turisme sostenible.

- a) Quins aspectes positius (beneficis) i negatius (perjudicis) aporta el turisme?

b) Enumera les tres destinacions turístiques més importants del món segons el següent mapa. Busca quants milions de turistes va acollir Espanya al 2017.

9. Contesta les preguntes que acompanyen el mapa:

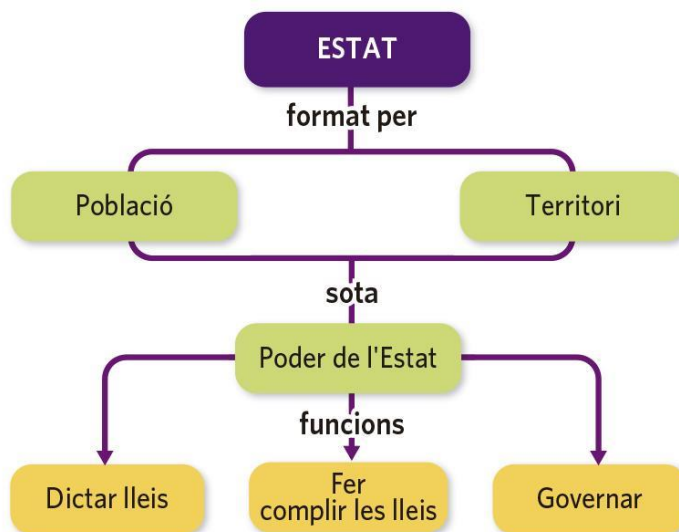
- Escriu al mapa el nom de les 4 comarques que falten (una per província):
- En quin moment van tenir les comarques el primer reconeixement oficial?
- Quina ha estat la darrera comarca que s'ha creat?

d) Quina funció té el Consell Comarcal?

10. Indica l'afirmació correcta sobre l'organització territorial espanyola i catalana:

- A La província està constituïda per l'agrupació de molts municipis i és l'àmbit electoral de l'Estat.
- B L'Estat espanyol organitza el territori en 17 Comunitats Autònomes, províncies i consells comarcals.
- C L'Estatut del 2006 va instaurar les vegueries, cadascuna de les quals agrupa diverses comarques.
- D El municipi és la unitat territorial més elemental de l'Estat i administra la seva àrea metropolitana.

11. Observa l'esquema i explica com s'organitza l'Estat:

12. Des de l'aprovació de la Constitució de 1978, Espanya s'ha constituït en un estat autonòmic. Respon les següents preguntes:

- Què és una Comunitat Autònoma?
- Quines són les institucions de Catalunya?
- Què és el principi de subsidiaritat?
- Per què és important en un estat descentralitzat com Espanya?

13. Defineix els següents termes i posa'n exemples:

- Democràcia:
- Constitució:
- Divisió de poders:
- Parlament:

- Monarquía parlamentària:

- Organitzacions supranacionals:

- ONG:

14. Explica què es una Constitució i valora'n la importància en els Estats democràtics:

15. Explica la diferència entre:

- Una monarquía i una república:

- Una democràcia i una dictadura:

- Una constitució i un estatut: